

גליון מ"ה (שנה י) תשפ"ב

מבאר תורתו של
מרן הגה"צ
רבי יונה הלוי
פארסט זצ"ל
בעהמח"ס דברי יונה
ודאש ישיבת ד'נייטרא

דברי יונה

דברי יונה על פרשת עקב

שישאר ביננו לקבל פני משיח צדקינו. אמנם לא זכינו לכך, ועכשיו כשהגיע למעלה בודאי שהוא צריך לעורר רחמים בעד כל הדור, והוא עומד ומתפלל לפני הקב"ה ואומר, רבנו של עולם הנחתי בעוה"ז בנים נאמנים שרוצים לילך בדרך טובים, עוסקים בתורה ושומרים גדרי הצניעות. וגם אנו מצידנו צריכים להשתדל שלא להזניח מדרכים הטובים, כי בעוה"ז ירוד ירדנו בשנים האחרונות ל"ע, ומי ידע אולי היה הצדיק עוד נשאר ביננו, אלא כיון שמצב הדור ירד למטה, לא היה יכול עוד לסבול זה בעוה"ה.

והנה ידוע מה דאיתא ביוה"ק ובפרד"א שהרשעים שוכחים שמותם לאחר פטירתם. ומשמע דבעולם העליון יש זכירה רק כשכולו צדק וקדושה, והנה כי כן אנחנו בעניינינו אם רצונינו שיוכור אותנו שם בעולם העליון צריך שנהיה גם אנחנו מתנהגים בדרכי הישר, אמנם אם לא נזכה במעשינו, האין יכולים לקוות שהוא יזכור אותנו שם. ולכן צריכים לזכור תמיד דברי קדשו, ולעלות בזכרוננו זמני ההתעוררות בהושענא רבא, שעורר את הכלל ישראל והאריך בכל נקודה ופרט הנוגע לדברים שבקדושה, ואז אם יהיה ברצוננו עכ"פ להתנהג לאור הדרכותינו, אז יש תקוה שיהיה לנו שייכות עמו.

ומדי דברי בענין ההושענות יש להזכיר מה שפירש מרן החת"ס זצ"ל הושענא כבושה בגולה, הושענא לומדת יראתך, דהנה קי"ל דכבוש כמבושל ומכיון שאנו כבושים בגולה הרי גם אצלנו יש קצת טעם לפגם מהאזה"ע, אמנם הילכתא בכבוש דאם אינו במקום אחד בכל הזמן, אזי לא הוי כבוש בשלימות, וא"כ מכיון שאנחנו לומדת יראתך, וזוחלים ורועדים מאתך, א"כ ע"י הרעדה יש פגם בדין הכבוש, ויש לנו טענה אליבא דהילכתא שאין זה כבוש בשלימות.

ויש להתעורר ולהתבונן כי כבר עברה שנה שלימה מאז שנסתלק מאתנו אותו צדיק זצ"ל, והאם השתדלנו עכ"פ לתקן מעשינו ולהתעורר לתשובה אחר שראינו שהקב"ה נטל מאתנו העידי עידי שבדור. וצריכים לזכור תמיד שאם רצונינו שיהיה לנו איזה שייכות אל בעל ההילולא, צריכים להשתייך אל דרך הקדושה מה שראינו בתפלותינו, ומה שראינו בגודל אהבתו להזולת, ועד כמה השתתף בצערו של כל מי שנכנס להיכלו באיזה בקשה שהוא, ולעומת זה עד כמה היה שמח בשמחת כל אחד.

והנה בודאי שאין לנו אותן המדרגות שראו אצל צדיק זה, ואף שאנו זוכים ללמוד תורת ה', אבל אנו יודעים שרבינו היה מקדיש כל לילותיו לתורה, ואף לא שכב במטה, שדבר זה היה ידוע עוד מלפני כמה בשנים, וקשה לתבוע מאתנו דברים כאלו, אבל עכ"פ יש ללמוד ממה שראו אצלו בשאר ענינים, מה שראו בעריכת שולחנותיו הטהורות גודל זהירתו בעניני האכילה, וזהירותו בכל דבר קטן וגדול. וכן יש ללמוד ממה שראינו וידעו גודל זהירותו בעניני בין אדם לחבירו, וזה אנו יכולים להשתדל להתנהג בדרכיו.

אנו עומדים כאן להספיד את מרן מסאטמאר זצ"ל, שאף שידעו כולם שהיה גאון וצדיק אבל עכ"ז לא ידעו להעריך גודל ערכו. והנה ידוע גודל גדלותו וגאונותו בתורה שזה היה נובע מגודל התמדתו כידוע שכמה שנים לא שכב במטה ולמד לילות שלימות, וע"י גיעתו הנפלאה זכה להשיג מה שהשיג, וכפי שרואים בספריו הנפלאים רב בקיאותו וגודל חריפותו בכל מוכני התורה שזכה לזה על ידי גיעתו בתוה"ק, וגם בלמדו עם התלמידים גמרא ותוספות ראו יגיעתו להגיע לעומק הפשט. וע"י גודל כוחו בתורה היה לו כח גדול בשמים, ואפילו כשהיה כבר על ערש דוי, וקשה היה עליו הדיבור, הרי כל הגה שיצא מפיו נתקיים, והשי"ת מילא כל משאלותו שכל מי שהתברך מפה קדשו נתקיימו הברכות.

וגם הוי גברא דמאריה סייעא שזכה להעמיד בתי אולפנא בכח עצום מאד, עד שכולם היה בטוחים בכוחו של אותו זקן שזיכו לקבל פני משיח צדקינו יחד עמו, ואף שהיה כבר זקן ותשוש, עכ"ז היה אצל כל אחד לדבר פשוט שהוא יולינו לקראת משיח צדקינו, והיה לפלא מה שראו עין בעין אצלו שאף כשהיה כבר חולה בעוה"ה ותש כח, עכ"ז פעל ועשה גדולות ונצורות, ומה מאד יכאב הלב שלא זכינו עוד להתחמם לאורו, ודוקא בעתים הללו כשרואים שמתקיימים כל הסימנים שאמרו חזו"ל (שלהי סוטה) לסוף יומיא קודם ביאת המשיח, ומאד היינו צריכים אותו שיהיה בינינו, הנה בעת מר כואת כבה נרו והלך למנוחתו.

דכירנא בתחילת השנים כשהגיע לארה"ב והיה כאן מצב נורא שכל העולם היו נתפסים בדעות כוזבות של הציונות, ואיני מדבר מהעולם הציוני אלא גם העולם החסידי שבאו להסתופף אצלו בעריכת שולחנותיו גם אצלם היה כמה דעות כוזבות ל"ע, והוא לא נח ולא שקט והגיד דבר ה' ועורר לבב הציבור בלי הפסק עד שזכה להעמיד דור של מאמינים בה. באמונה טהורה ורחוקים מהשפעת העולם, עד שכבר האמינו בתקוה חזקה שזה ימשיך ככה

איום באים עליו בפועל, אלא ומתורתך תלמדנו, שע"י שלומד בתורה"ק את פרשיות היסורים נחשב לו כאילו באו עליו בפועל עכתו"ד, וזהו כשלומדים ביר"ש אז זוכים שהעוסק בתורת ניוקין נחשב כאילו קיבל יסורים ח"ו ועונותיו מתמרקין. (דברי יונה ח"א דף מ"ח)

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, פירש"י שנקרא רפידים על שם שרפו ידיהם מדברי תורה ולכן בא עמלק, והיינו שהגם שעסקו בתורה בלימוד המצוות שניתנו להם כבר במרה"ש שם שם לו חק ומשפט עכ"ז מאחר שעסקו בה ברפיון ולא היו מייגעים עצמם בה"ל היה כח בתורה כזו להיות מגינא ומצלי ולכן גרם הדבר שבא עמלק. **ובחידושי תורה למרן מסאטמאר (שליט"א)** זצ"ל מפרש הכוונה במ"ש שרפו "ידיהם" דלכא"ו צ"ב וכי דברי תורה לומדים עם הידים ובתרגום מפרש עה"פ ויהי ידיו אמונה עד בא השמש והוה יהוה ידוהי פריסן בצלוי הרי שהתפילה מתייחסת לידים כי יש בה פרישת כפיים ולפ"ז י"ל הכוונה במ"ש שרפו ידיהם מד"ת, שהיו נרפים בעבודת התפילה המיוחסת לידים. והענין הוא על דרך **המונב בחידושי תורה למרן מסאטמאר זצ"ל** (בשם הנועם אלימלך) בענין שצוהה התורה צרור את המדינים והכיתים אותם כי כל זמן שהיו המדינים בעולם היו עדיין הרהורי עבירה דפעור שולטים בישראל ומקלקל להם המחשבה ולכן נצטוו משה רבינו ע"ה לנקום בהם נקמת ה' וזהו שאמר כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור וכו' ולכן תבערו אותם מן הארץ ותהיו טהורים וקדושים עכת"ד. (דברי יונה ח"א דף ס"ג)

וראיתי מהגה"ק מסאטמאר זצ"ל שמביא דברי האלישיך הק' בענין מחצית השקל להורות על ענין השלימות שהוא ע"י האחדות, ומקשה דלכאורה גם הוא יביא לעצמו שקל שלם ילמוד מזה שצריך להיות שלימות, אמנם הענין דכי בא להורות שא"א להגיע לשלימות רק ע"י האיחוד האחד עם השני וכל אחד שמהרס גורם רעה לא רק לעצמו אלא לכל הציבור כי כל אחד תלוי בהתנהגות השני. (דברי יונה ח"א דף ע"ד)

ואתמול השמיעו לפני טעיים של קריאת המגילה מהגה"ק מסאטמאר זצ"ל עוד מימים שהיה בבריות גופא, והיה נשמע אצלי אמירתו שהוא בכונה רצויה ובהתעוררות יותר מתפילת נעילה אצל שאר אנשים, וניכר שהוא מדייק בכל דרשות חזו"ל, כי אצל אדם גדול כמוהו לא היה חילוק בין מצוה זו אחרת, ובאותו מדריגה שהיה מקיים אכילת מצה, כן היה מקיים המצוה של חייב אדם לבסומו וכו' כי הכל הוא לצד המצווה שהוא הקב"ה לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ובדברי תורתו לפורים ראיתי שמפרש באופן נפלא ענין חייב אדם לבסומו בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, דהכוונה שבכל דבר יש ניצוץ דקדושה, דאף כשהוא דבר טמא ל"ע, ואצל המן היה הניצוץ שלו מה שאמרו"ל [גיטין נז:] מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ואחר שנתבטל הרע נתגלה כח הקדושה שהיה בו, והוא באותו בחינה שהבאנו לעיל שיתכן שהאיסור יתהפך לגמרי אל ההיתר. וז"ש שחייב אדם לבסומו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כי באמת בשניהם יש ניצוץ דקדושה, אלא שכאן הוא באתכסיא וכאן הוא באתגליא, ובמקום אחר הוא מבאר הענין מה שמתחפשיין בפורים, כי לצד הזמן הנשגב של קדושת היום רוצים לשוב בתשובה שלימה שעיקרה הוא להגיע לנקודת האמת, ולכן מתחפשיין להורות שעד עכשיו היו מחופש ומכוסה בדרך השקר, ועכשיו עכ"פ רוצים להגיע לקצת אמת. (דברי יונה ח"א דף ק"י)

וידוע דבריו של מרן הרב מסאטמאר שליט"א [זצ"ל] על משארז"ל [ר"ה טז.] למה תוקעין בר"ה ומריעין כדי לערבב השטן, ובתוס' שם [ד"ה כד] דהוא מתערבב בפחד שמא הוא שופר של משיח. ולכאורה צ"ב דהלא הוא יודע משנים שעברו שהוא השופר של מצוה ואינו שופר של משיח. אמנם הכוונה דהנה לפי ערך חולשת וירידת הדורות, הרי השי"ת דן את הדור כפי מצבם, וא"כ יתכן דאף שבשנה שעברו עדיין לא ראויים במצב כזה להגאל, אבל לפי ערך הירידה בשנה זו, כבר המה ראויים להגאל, ולכן אין לו להביא ראיה משנים שעברו, כי הכל תלוי כפי ערך ירידת הדורות, ולכן מתפחד כששומע קול שופר. (דברי יונה ח"א דף קמ"ד)

סיפר כ"ק מרן הגה"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א [זצ"ל] שבהיותו ילד

גם ידוע ומפורסם עד כמה שהשתדל בכל כוחו לגמול טובה לכל אחד, וספרו מעשה שהיה כשביקר בא"י שנכנס אצלו אחד והתאונן לפניו על כמה צרות ותלאות שעוברים על ראשו ל"ע, עד שגברה רחמנותו על אותו איש והוציא כל המעות שהיו לו בכיסו, וגם לוח עוד מעות מהמשב"ק הרה"ח ר' יוסף אשכנזי שליט"א ונתן לו. ואח"כ אמרו לו שאותו אדם הוא רמאי וכל מה שסיפר לו בתלאותיו המה דברי שקר וכזב, והאירו פני קדשו ושאל עוה"פ אם זה ברור שהכל שקר, וכאשר אישרו לו בודאי שכן הוא, אמר ב"ה שאין לו לאותו יהודי כל כך תלאות וצרות ל"ע, כי היה לי כל כך עגמו"ג וצער מכל זה עד שלא היה לי מנוחה בעבור זה, ועתה ב"ה שכל דבריו היה שקר, וכל כך לא איכפת לו על אבדן סכום גדול של מעות, אלא היה שמח על טובתו של יהודי, ומובן שזהו מדריגה גדולה באהבת ישראל.

והנה מספרים ממנו מופתים וענינים, אבל ביותר צריכים לספר מה שיכולים ללמוד ממנו, ולדוגמא בענין הנקיות שהיה להפליא, וכן בכל תשובה ומענה שנתן לכל אחד שהיה הכל שקול ומנוי עפ"י תורה. ובאמת חשבתי שאם הייתי יכול לשאול אותו אם יש מקום לביטול תורה של הישיבה למשך ג' ימים בקשר ליומא דהילולא, איני יודע מה היה התשובה בזה, אבל ברור שמי שרוצה שיהיה לו חלק ביומא דהילולא, צריך לזכור שיהיה הנהגתו בימים אלו כפי שמתאים לזכרונו הבהיר של בעל הילולא, וגם אם רוצים ליסע אל הציון, אבל יזהרו מאד שלא יצא מכל זה ביטול תורה שלא לצורך בנסיעות פה ושם, כי בעל הילולא הקריב כל ימי חייו בעד התורה, ובודאי שאינו מגיע לו שיהיה הוא הגורם, אפילו בגרמא דגרמא לביטול תורה ח"ו, וגם ישתדלו מאד להתנהג כהוגן במשך כל הזמן ולא לבטל הזמן באפס דבר, או ח"ו להתפלל אחר זמן תפילה, כי כל זה הוא בניגוד למה שאנו רוצים להמשיך מה שראינו אצלו ומה שקבלנו ממנו.

ובספר אהל יעקב (פ' וירא) להמגיד מדובנא זצ"ל ביאר הפסוק (בראשית י"ח י"ז) וה' אמר המכסה אני מאברהם וגו' ואברהם היו היה לגוי גדול וגו', דרצה השי"ת שיתפלל אברהם כדי שיועיל תפלתו לדורותיו הבאים, אם יהיה ח"ו זמן שלא יהיו זכותים לישראל ולא יהיה מי שיתפלל עליהם, אזי יתעורר תפלתו של אברהם שלא הועיל בשעתו, וזה כוונת הפסוק וה' אמר המכסה אני וגו', ואף שלא יועיל התפילה עכשיו, אבל עכ"פ ואברהם היו היה לגוי גדול וגו', ולהם יצטרך תפילה זו בעתיד, מה שאברהם יתפלל עכשיו, עכתו"ד. ורואים מזה דכוחותיו של צדיק נשאר על העתיד, ובאמת הוא אינו זקוק לנו, שהצדיק בעולם העליון הולך מעלה מעלה, וכן יכול לפעול ביותר כל כמה שהוא מתעלה שם, אבל אנו זקוקים לו מאד שזכותיו יהיו בעורינו, הן בגשמיות אשר בעו"ה יש כל כך הרבה צרות ותלאות במחלות וצער גידול בנים וכו', וגם שנוכל להתעלות ברוחניות, שנוכל להתפלל כהוגן, שנוכל להשמר מוצא פינו משקרים ודיבורים אסורים, שיהיה לנו חשק ללימוד התורה, ואף אם חטאנו ח"ו לא יהיה זאת דין גרמא בנזקין שימנעו מאתנו מליילך בדרכי התורה והיראה, שבעד כל זה אנו זקוקים אליו מאד שיתפלל בעדינו, ובעד כל הדור העני שאנו נמצאים בה.

ובדברי תורתו (דברי יואל פ' ראה עמוד צ"א) בפ' השבוע כתוב לאמר, שיש ב' אופני נסיון, נסיון לשם נסיון, ונסיון לשם עונש, וכל הנסיונות של דורינו השפל אינם בנסיון לשם נסיון, כי אין אנו ראוים לזה במצבינו החלש והנדכה, אמנם הנסיונות המה לשם עונש ל"ע, ועל זה אנו זקוקים להרבה זכותים שננצל מכל זה, ונוכח להתפלל כראוי וללמוד תורה ביר"ש ובטהרה.

ובודאי שאם נקבל עלינו להשתדל בכל דרכינו שלא לגרום ביטול תורה וביטול תפילה ח"ו, ואדרבה יעשו כל טעדקי ללמוד ולהתפלל כהוגן, אזי בודאי יליין יושר בעדינו וזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן. (דברי יונה ח"א דף שכ"ב וגו')

ליומא דהילולא קדישא
כ"ק מרן הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל
כ"ו אב תשל"ט - תשפ"ב - שחל"ג דאה הבעל"ש
עבודת ומאמרים ממרן הגה"ק זצ"ל

וכפי ששמעתי לפרש בשם הגה"ק מסאטמאר שליט"א [זצ"ל] הפסוק [תהלים צד יב] אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו. עפ"ימשו"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכו' כי ע"י שעוסק בה בדיבור פיו הוא נחשב אצלו כאילו נעשה במעשה, ואפ"ל שכן הוא בענין היסורים שאם נגזר יסורים על האדם, ולומד פרשת היסורים, וכגון פרשת נגעים וכדומה, באופן של לימוד תורה לשמה, אזי נחשב לימודו כאילו קיבל היסורים בפועל. וזה ירמוז אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, היינו שאשוריו כאשר בחינת היסורים

מהו, ופי' בתוס' לפי שבעקבו של אדם יש בו עובי בשר שאין בו חיות לכן מבעי' ליה אי גמירי ביה דין רקב או לא, וזה המוונה דעביו של אדם הם כדוגמת מלאך המות, כי הם כבשר המת, ובהו יל"פ מ"ש רש"י המצוות שאדם דש בעקביו תשמעו, שיש מצוות שחשובים כמתים בעיני בנ"א, ע"י שמזוללים בהם ואבד ההרגש מהם, וע"ז אמרה התורה שאם מצוות אלו שאדם דש בעקביו תשמרון, שהם כדוגמת בשר העקבים שהוא בשר מת שאין בו הרגש, אז יקוים מ"ש ושומר ה' אלקיך וגו'.

בפ' השבוע נאמר כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות וגו' ופירש"י על מ"ש כל המצוה, דאין המצוה נקראת אלא על שם מי שגמרה, וכמו שנאמר עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, והלא משה לבדו נתעסק בהם להעלותם, אלא לפי שלא גמר המצוה לא נקראת על שמו, ולכאור' תמוה דמשמע דזה שהתחיל במצוה אין לו חלק כלל במצוה מכיון שלא גמר אותה, ולמה יפסיד את חלק ההתחלה במצוה, ובפרט בענין זה שהיה מרע"ה אנוס מלגמור המצוה שהרי לא נכנס לא"י, וסבור הייתי מתחילה לתלות הדבר כמה שחקרו האחרונים אם יש ענין קיום מצוה בחצי שיעור, שאם יש לאדם רק חצי זית של מצוה אם יש עליו מצוה לאכול ויקיים עכ"פ אכילת חצי שיעור שהיא מקצת מהמצוה, או דילמא אין שייך כלל קיום מצוה בחצי שיעור, אכן נראה דאין לכל זה שייכות לעניינו כי לא נאמר כאן שאין המצוה מתקיימת אלא ע"י מי שגמרה, אלא שאין המצוה "נקראת" וזהו ענין אחר לגמרי, כי אף אי נמא שהמתחיל והגומר שניהם קיימו המצוה, עכ"ז יש ענין נוסף מי שזוכה שתקרא המצוה על שמו, כי כל מצוה היא לבוש לשמה, והגומר את המצוה הוא הזוכה שהמצוה תיעשה לו ללבוש ע"י שתקרא על שמו, וכע"ז מציינו בענין שאחז"ל (ברכות י"ח:): רשעים בחייהם קרוים מתים, דאף שנראה בחוש שהם חיים, מ"מ העידו חז"ל שאינם נקראים חיים, כי חיים כאלה אין נקראים חיים, וה"נ בקיום המצוה אין נקראת המצוה רק ע"ש מי שגמרה, ובאהל יעקב פ' וירא (ד"ה יקח נא מעט מים) מבאר מה שאחז"ל (ב"ק ט"ו) גדול הנאמר באיוב ממה שנאמר באברהם, דאלו באברהם כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, ובאיוב כתיב איש תם וישר ירא אלקים, והדברים נפלאים לכאור' כי מי לנו גדול מאברהם אבינו ע"ה, וביאר כי לא אמרו שאיוב גדול יותר מאברהם, אלא שמה שנאמר עליו הוא גדול יותר מאברהם, והיינו כי כמו שמצינו בבית שהוא מורכב מחלקים רבים הנה כאשר נגמר הבית ונשלם בכל פרטיו הוא נקרא בשם כולל "בית" אבל כאשר עדיין לא נשלם בנייתו הוא נקרא בריבוי שמות כמו בתלים והלונות ודלתות, וע"ז אברהם אבינו שכבר בא לכלל השלמות נקרא בשם אחד הכולל "ירא אלקים" אבל באיוב שעדיין לא הגיע אל שלימותו נקרא בריבוי תוארים, וגדול הנאמר באיוב לפי שעדיין לא הגיע לכלל שלימותו כאברהם אבינו עכ"ד.

והנה יש לעורר על ההתרשלות בענין התפלה בציבור, והחפץ חיים פירט הרבה מעלות טובות שמרויח האדם ע"י התפלה בציבור ומהם כי תפלת רבים אינה חוזרת ריקם אף אם אינה בכונה הראויה, וענין זה לבד די שיתעורר האדם לאחוז בתפלה בציבור, שהרי בעוה"ר ידענו כמה קשה העבודה לכוון בתפילה, ומה גדולה המתנה הניתנת לנו שאין הקב"ה מואס בתפלת הרבים. ועוד זאת שהאדם מרויח עניית אמנים וקדושה וברכו, ומביא שם הח"ח בשם חז"ל שישנם אלפי רבואות מלאכים שאומרים כל היום קדוש קדוש קדוש באימה ופחד, ובלילה אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וכאשר האדם יראה זאת בעולם העליון, הלא יבוש ויכלם היאך שהניח בזה העולם כ"כ הרבה אברים טובות ומרגליות, שהיה ביכלתו ללקטם לרוב ע"י עניית אמנים וקדושה, ובכל זאת התעצל בדבר, והרי אחז"ל (שבת קי"ט.) כל העונה אמן והש"ר בכל כוחו קורעין לו גור דינו, וכל אחד מאמין בדברי חז"ל שהם אמתיים בלי ספק והיאך יכולים לשכב במטה ולהתרשל מלבוש ולהתפלל בציבור, הלא חייבים להתבונן על תכלית בריאתנו ועל גודל מעלת התפלה שהיא חיות נפשנו, והקב"ה מתאוה וממתין היום לתפילתן של לומדי תורה בישיבה, שאם אחז"ל (יבמות ס"ד.) שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, הרי הכל לפי הדור, וכהיום הזה הקב"ה מתאוה לתפילתן של בחורים לומדי תורה.

וכאמור ישנם מצוות שהאדם דש בעקביו, שניטל מהם ההרגש והם כבשר מת, וכן הוא גודל התפילה שדשים בה בזלול, עד שניטל ההרגש כלל מגודל מעלתה, ואין בה רוח חיים בעוה"ר, ואטומה אזינינו משמוע היאך שמצוות התפלה מתחננת אלינו וזועקת אל האדם, למה עזבתני, הרי ביכלתי להפיה חיות לנפשך, וע"ז אומר הפסוק והיה עקב תשמעו שנשמור המצוות שאדם דש בעקביו שהם בבחי' בשר המת וכמו שנתבאר, ואז ישמור ה' לנו את הברית ואת החסד בשנות הבחרות כשעדיין המוח פנוי מטרדות עוה"ז, אז הזמן מוכשר לקנות קניני העבודה, ולהעמיק בהבנת דרכי ה' ולקלוט דברי מוסר לתוך פנימיות הלב, והיה מן הראוי שיתחברו כמה חברים יחד להתחזק בעשיית תקנות להתעלות בעבודת ה'.

השלמה מספר דברי יונה לפרשת עקב יבא א"ה בשבוע הבעל"ט

קטן, שבת פ"א בעיר מולדתו סיגמט הצה"ק הר"ר מרדכי מנדבורנא זי"ע, ואדמו"ר הלך לשלחנו הטהור בליל שב"ק, כששאלו הר"ר מרדכי'לע בן מי אתה, ענהו אדמו"ר בנו של הרב דמתא (מורן הקדושת יום טוב זי"ע) ושאלו הר"ר מרדכי'לע ומה אתה לומד, ענהו הילד אני לומד חומש ורש"י, נענה הר"ר מרדכי'לע ואמר, טוב הדבר, דע לך כי ישנם הרבה גוטע יודען שאין יודעין היכן הקב"ה שורה, משום שאינו לומדים חומש ורש"י... זיי ווייסען נישט ווי ג-ט ב"ה וואוינט ווייל זיי לערנען נישט חומש מיט רש"י, עכ"ד"ק: (דברי יונה ח"א דף ר"ג)

ושמעתי מהגה"צ רבי מיכאל בער זצ"ל שאמר לי בשם הגה"ק הרב מסאטמאר זצ"ל שבתקופתנו צריכים לעורר בענין זה, יותר מבדורות שעברו, כי בעוה"ר הטומאה מתפשטת בכל עבר ופינה וצריכים לעורר לבבות בני הנעורים על זה להזהר ולהשמר מכל פגעים רעים ומרעין בישין. (דברי יונה ח"א דף ר"ב)

שמעתי פעם ממרן מסאטמאר זי"ע שאמר מי הוא כלל ישראל, הרי זה יהודי אחד כאן יהודי אחד שם, כל היהודים היחידים המסתובבים בעולם, יהודים כמוני וכמוך, זה ביחד כלל ישראל, ולכן צריך להרגיש אחריות גדולה ונוראה, שהוא אינו סתם עוד יהודי אחד מבין אלפי יהודים, אלא הוא הכלל ישראל עצמו, שהרי כלל ישראל זה היהודים יחידים רבים ביחד, וכל יהודי יחיד צריך להרגיש זאת, שהוא קובע איד יהיה כלל ישראל. (דברי יונה ח"ב דף פ"ט)

מורן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל היה אומר, שיש הרבה מאד אנשים שחשובים שיש להם שייכות עמו, אבל באמת אינו כן, בעולם האמת יבואו אלפי אנשים ויגידו אני יש לי שייכות עם הרבי, ואני בכלל לא אוכור אותם מי הם, אפילו את שמם לא אוכור, כי זה שהיו אצלי בגוף, זה אינו אומר כלום, זה אינו אומר שיש לו שייכות עמי, מה שכן יסתכלו בעולם האמת הוא, אם היה לך קשר נפשי אמיתי עם הרבי, אם למדת ממנו דרך החיים, דרך בתורה ועבודה ובריאת שמים, בבין אדם לחבירו ובמדות טובות, שהרי רבך היה גדול בכל הדברים האלה, וממנו תקח לעבוד את ה', זה מה שיחשיבו שם. (דברי יונה ח"ב דף צ"ו)

והוא ע"ד שפי' מורן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל בדרשות הושענא רבה מה שמבקשים בחושענות, הושענא בית הבחירה, דהנה הבית המקדש נקרא בית הבחירה, ולכאורה טעם הדבר הוא, כי הלא נתן לנו אלקים את הטוב ואת הרע, וצונו (דברים ל"ט) ובחרת בחיים, וזהו הבחירה הנכונה והישרה, והנה בזמן שביה"ק היה קיים, הלא היתה היא משפעת קדושה וטהרה בכל העולם בלי ערך, וממנה תוצאות חיים לבחור בחיים בבחירה ישרה לעשות נחת רוח להבורא ית"ש, אולם מפני חטאינו גלינו מארצנו וירדנו פלאים, עד שאין לנו לעשות חובותינו בבית בחירתנו, דהיינו שאין לנו באמת בחירה, כי היצר מתגבר בכח אדיר וחזק, ואין שום כח לחזק הקדושה להעמידה על תילה, אדרבה כל כח שבעולם מנגד לדרך האמת, כמסייע שיש בו ממש לדרכי השקר, וכמעט שניטלה הבחירה, לזה אנו מבקשים הושענא בית הבחירה, שכבר נזכה להשפעת הקדושה ממנה לחזות בנועם ה', שאוכל לעשות הבחירה הנכונה והישרה לדרך האמת אם ארצה בכך, והעוונות לא יעכבו את בחירתנו עכ"ד. (דברי יונה ח"ב דף קמ"ד)

~ דברי יונה על פרשת עקב ~

והיה עקב תשמעו וגו' ושומר ה' אלקיך לך את הברית וגו' ופירש"י אם המצוות הקלות שאדם דש בעקביו תשמעו.

ויל"פ בהקדם מ"ש באבות דר"נ (פרק ל"א - ג) כל מה שברא הקב"ה בעולמו ברא באדם, מים מתוקים בעולם מים מתוקים באדם, זה רוקו של אדם, ברא חרשין בעולם ברא שערות באדם, מלאך המות בעולם מלאך המות באדם זה עקבו של אדם, ופי' שם המפרש הדכוונה כענין מ"ש חז"ל (סוכה נג.) רגלוהי דבר אינש אינון ערבין ביה, לאתר דמתבעי תמן מובליין יתיה. ופירש"י דאם נגור על אדם למות במקום שהוא רגליו מוליכין אותו שם, וזה ענין מ"ש שעקביו של אדם הוא כנגד מלאך המות, אמנם בצפנת פענח להגאון מראגאטשאוו זצ"ל ציין שם לדברי הגמ' (נויר נא.) שאמרו שם דתרווד של מת מטמא, שהוא בשר הנרקב, ואיתא שם דבעי ר' ירמיה רבב הבא מן העקב

קטעים מספה"ק "דברי יואל" מבאר תורתו של מרן זצ"ל

ובספה"ק דברי יואל (פ' ראה) כתב לפרש מ"ש (תהלים ע"ט ח) אל תזכר לנו עונות ראשונים, דלכאורי אמאי מבקשים רק על עונות ראשונים, ומה עם עונות אחרונות, וכמו שנאמר בוידוי של רבינו נסים, על איזה מהם אתודה על הראשונות או על האחרונות, ופירש הוא ז"ל עפ"י מש"כ הפרמ"ג בספרו (מתן שכון של מצוות) לחקור היאך יתחייב האדם על העבירות שעשה, הרי המלאכים שנבראו ע"י עונותיו מסיתים ומדיחים אותו, ומכריחים אותו לעבור על רצון קונו, וא"כ יפטר עצמו בטענת אנוס, ותי' הפרמ"ג דכל חיובו הוא משום דינא דגרמי, דכיון דברי הזיקא, הרי הוא גרם לאותו הזיק, עכ"ד.

ובס' דברי יואל הנ"ל כתב לתרץ באופן אחר, החיובו הוא משום שומר, דכמו השומר חייב על שלא שמר כראוי אף שלא הזיק בידים, ה"נ ע"י העבירה הראשונה פשע בשמירתו וגרם לעבירות האחרונות, ושפיר מגיע לו העונש אף שעל האחרונות אנוס הוא, וזה שאנו מתפללין אל תזכר לנו עונות ראשונים דייקא, כי כל החיוב על האחרונות נובע מעונות ראשונים, ואם לא יזכרו הם, ממילא גם האחרונות יתבטלו מטעם שאנוס הוא עליהם. (דברי יונה ד' רס"ה)

שאמרז"ל [גיטין נז:]: אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ובדברי יואל [שם] ראינו בזה דבר נחמד דלכאורה לא ניתנה רשות להמית א"ע אלא בני מצות ע"ז ג"ע ושפ"ד שהחיוב בהם יהרג ואל יעבור אבל בכלליות המצות נצטוונו וחי בהם ולא שימות בהם, אמנם הכוונה על הזכרת יום המיתה, וכמשאמרז"ל [ברכות ה.]. לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר וכו' אם נצחו מוטב ואם לאו יעסק בתורה וכו' ואם לאו יזכיר לו יום המיתה, והקשו המפרשים דלכאורה אם יום המיתה הוא עצה בדוקה, ויכל להזכיר לו יום המיתה תיכף, וגם היאך אפשר דעסק התורה אינו מועלת והלא אמרו"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד. אמנם הכוונה דאם לא הועילה לו עסק התורה, מוכרח שלומד שלא לשמה ולכן יזכיר לו יום המיתה להחליש כל תאוותיו הגשמיים, שע"ז יגיע ללימוד לשמה, ויועיל לו הלימוד להנצל מן היצה"ר. וז"ש אין התורה מתקיימת, שתהיה אצלו בבחינה של לשמה, אלא במי שממית עצמו עליה, והיינו שמוכיר לו יום המיתה וכנ"ל, עכ"ד. (דברי יונה ח"א דף ר"ה)

וכמו שראינו מהגה"ק מסאטמאר זצ"ל שפרש הפסוק [תהלים כה ח] טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך דלכאורה הול"ל יורה חוטאים בדרך הכוונה שע"י החטאים מסמא עיני האדם ואינו יודע שחטא כלל והשי"ת ברחמי מורה הדרך הישר להודיע להחוטא את החטאים שידע שחטא לפני השי"ת ויתעורר לשוב לפניו וז"ש יורה חטאים בדרך. ודבר זה שחיים בלי התבוננות זה נורא מאד. (דברי יונה ח"א דף נ"ב)

בועהש"ת

זמרת הונעת הגליון

נתנדב להגל' יומא ההילולא

שיחל ביום ג' ראה הבעל"ט

לעילוי נשמתו העטורה של הוד כבוד קדושת צדיק יסוד עולם,
עמוד צלותו ובעתהוון הכללית ישראל

הרה"ק **משולם פייש** בן רבי **מרדכי הלוי** זצוק"ל זיעעב"א

ב"ק מרן הרה"ק **מטאהש זיעעב"א**

שהגה"צ מרן זצ"ל חי' מקושר וחי' בידות עמו
עלה בסערה השמימה ז"ך אב תשע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

יו"ל ע"י מערכת אוצר יונה - 659-6062 (845)

**באר דייע אלע וואס געפונען זיך מחוץ לעיר
און די זומער וואכען הבעל"ט**

צו באקומען דעם גליון ווענטליך שיקט א אי-מעיל צו
YIDEL425@gmail.com

ליומא ההילולא קהינא

ב"ק מרן הגה"ק **מסאטמאר** זצוק"ל

כ"ו אב תשל"ט - תשפ"ב

שיחל ביום ג' ראה הבעל"ט

**דברי הספד ממרן זצ"ל על הסתלקות
הגה"ק מסאטמאר זצ"ל**

הנה בעוה"ר בימים אלה אירע לנו האסון הגדול בפטירת כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל, וכמוכן שא"א להמשיך סדר החיים כרגיל כאילו לא קרה כלום, ומדת אכזריות היא, שהרי גדול הוא הכאב וחושך בא לעולם, ואמנם כמו שלא ניתן לבטל את צרכי הגוף שהרי אין הגוף יכול להתקיים בלא אכילה ושינה, כמו כן א"א לבטל את צרכי הנשמה שהיא עסק התורה, כי אין הנשמה יכולה להתקיים בלא לימוד התורה, אלא שההבדל ביניהם הוא שבצרכי הגוף כאשר יחסר לאדם אכילה או שינה מרגיש הוא חולשה ובא לידי חולי ח"ו, לא כן בחסרון צרכי הנשמה אין גוף האדם מרגיש בהם, אבל לאמתו של דבר גם הנשמה באה לידי חולי כשהיא חסרה צרכיה, והבחור שאינו משלים את סדרי לימודו וכוונתו נשמתו נחלשים, והיצה"ר כבר מוצא אצלו מקום לקנן בו.

והנה יש תועלת כשנספרים ממדותיו אשר שייך לנו ללמוד מהם, ואתם צעירים בשנים ולא הכרתם אותו כי אם בימי חוליו בשנים האחרונות, ולא בזמן היותו בתוקפו בשנים הקודמות, ועד כמה היה זהיר שלא להכאיב ולצער איזה בר ישראל, בד בבד עם גודל ריתחא דאורייתא אשר מרתחא ביה, ועד כמה הגיעה צדקת פורונו ולימוד דעת את העם לאחוז בעמוד הצדקה ביד רחבה, אשר טרם בואו כמעט לא היה ידוע ענין זה במדינתנו, וגם היום נמצאים אנשים שעדיין אין יודעים נתנית צדקה מה היא.

ושמעתי מכמה אנשים מהפלגת צדקותיו, שהיה נותן לאדם אחד כל מה שהיה תחת ידו, ולא הסתפק בזה אלא שהוסיף ואמר לו שילך ויבקש מהרבינות תחי ולא יספר לה שכבר היה אצלו, וזמנו של הדברי חיים ז"ל אין ידוע לנו מאדמו"ר שפיוז כ"כ הרבה לצדקה, והוה עובדא באדם אחד שבא אליו בערמה והי' מגולל לפניו צרותיו בדברי טוב, ונתן לו כ"ק אדמו"ר זצ"ל כל מה שהיה תחת ידו, ומשיצא בא אחד להודיע שאדם זה רמאי הוא ואין בדבריו אמת, ולשמע הדברים שמח והודה להשי"ת שאין אדם זה מסובב בצרות כאשר אמר, ולא נתן כלל דעתו על מה שרימהו.

ויגיעה עצומה יגע וטרח בהקמת כל המוסדות, ונשא עליו עומס החובות בשמחה וטוב לבב, עד שכלפי חוץ לא היה נראה עול המשא אשר עליו, שלא כדרך הנהוג היום להרבות מכל ענין תעמולה ופרסום, ופעם אחת הראה להגאון רבי מיכאל בער זצ"ל צרור טשעקס באמרו שאלו הטשעקס בעצמו משלמם בעתם ובזמנם, כי אסור למנוע הכסף מאנשים האלו כדי שלא יעדר מהם מנוחת הנפש ללמוד כראוי.

והנה לנו אין השגה עד כמה הגיעה זכותו של אותו צדיק על הדור, והגאון ר' שלמה קלוגר זצ"ל בהספידו על הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן ז"ע אמר על מאחז"ל (שלהי סוטה) משמת ר"מ בטלו מושלי משלים, עפ"ד חז"ל שהצדיק הוא מושל על הקב"ה, כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וז"ש משמת ר"מ בטלו מושלי משלים, והיינו הצדיקים אשר מושלים על המושל, ופירש בזה מ"ש "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש" כי כל זמן שהצדיק בעולם הוא שותף להקב"ה בהנהגת העולם, ואין הקב"ה עושה כלום בלא הסכמת השותף, אבל כשהצדיק איננו בעולם, נשאר הקב"ה לבדו ויכול הוא לעשות כרצונו, וז"ש והוא באחד ומי ישיבנו שכשהקב"ה נשאר יחידי בלי שותפות הצדיק "מי ישיבנו" אין מי שימנע אותו מלקיים גזרותיו, ולכן נפשו אותה ויעש, שעושה הקב"ה כאותו נפשו.

ולכן בשעה זו יש לנו להתעורר בתיקון המעשים, שבשעת סכנה נצרכת זהירות יתירה, והתיקון הוא אצל כל אחד לפי מה שהוא, הבעה"ב העוסק במשא ומתן צריך להוסיף זהירות שיהא משאו ומתנו באמונה ולקבוע עתים לתורה, והבן ישיבה צריך להזהר שלא לבטל מזמנו כלום.

ידוע המשל שהובא בספה"ק שכאשר המלך הוא בשביה, מי שמפנה לו אז אכסניא, זכור יזכרנו המלך להטיב לו אח"כ ביותר, וכן כביכול הקב"ה זוכר לטובה אותם המתחזקים אליו בזמן שהוא בגלות כביכול, ועתה אנו עומדים בזמנים אלו, וצריכים אנו להתחזק ועי"ז נוכח כולנו לכתובה והתימה טובה. (דברי יונה ח"א דף ע"ר - רע"א)